

polecane przez
egzaminatorów

**pewniak
na teście**

Jan Kochanowski

Fraszki, Pieśni, Treny

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Jan Kochanowski
Fraszki, Pieśni, Treny

Autorki opracowania:
Karolina Piotrowska, Maria Zagnińska

Wykorzystano materiały:
Wojciecha Rzehaka

Redakcja i korekta:
Agnieszka Antosiewicz, Katarzyna Curyło, Maria Zagnińska

Okładka:
Aleksandra Zimoch
Ilustracja na okładce:
Catmando/shutterstock.com

Ilustracje:
Jacek Siudak

ISBN 978-83-7327-242-2

Wydanie V

© Copyright for this Edition by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2025

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Znak słowno-graficzny Pewniak na teście® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout:
Aleksandra Zimoch

Skład:
Pracownia Register

FRASZKI

Księgi pierwsze

Na swoje księgi

Nie dbają moje papiery
O przeważne bohaterzy¹;
Nic u nich Mars, chociaż* srogi,
I Achilles² prędkonogi,
Ale śmiechy, ale żarty
Zwykły zbierać moje karty.
Pieśni, tańce i biesiady
Schadzają się do nich rady³.
Statek tych czasów nie płaci⁴,
Pracą człowieka próżno traci.
Przy fraszkach mi wždy naleją,
A to w niwecz co się śmieją.

Fraszki o fraszkach
– tematyka utworów

* Aby ułatwić odbiór i rozumienie dzieła, pisownia wybranych archaizmów fonetycznych, leksykalnych i fleksyjnych została uwspółcześniona.

¹ *przeważne bohaterzy* – tu: odważni, zwycięscy bohaterowie.

² *Mars* – w mitologii starożytnej bóg wojny; *Achilles* – bohater *Iliady* Homera, najwaleczniejszy z Greków oblegających Troję.

³ *rady* – tu: rade, zadowolone.

⁴ *Statek tych czasów nie płaci* – w obecnych czasach nie opłaca się być statecznym.

Pieśń III

Epikureizm –
pochwała biesiady

Dzbanie mój pisany²⁰¹,
Dzbanie polewany,
Bądź płacz, bądź żarty, bądź gorące wojny²⁰²,
Bądź miłość niesiesz albo sen spokojny,

Jakokolwiek zwano
Wino, co w cię lano,
Przymkni się²⁰³ do nas a daj się nachylić:
Chciałbym twym darem gości swych posilić.

I ten cię nie minie,
Choć kto mądrym słynie:
Pijali przedtym i filozofowie,
A przedsię mieli spełna rozum w głowie.

Ty zmiękczysz każdego,
Nastateczniejszego,
Ty mądrych sprawy i tajemną radę
Na świat wydawasz przez twą cichą zdradę;

Ty cieszysz nadzieją
Serca, które mdleją,
Ty ubogiemu przyprawujesz rogi²⁰⁴,
Że mu ani król, ani hetman rogi.

Trzymaj się na mocy,
Bo cię całej nocy
Z rąk nie wypuścim, aż dzień, jako trzeba,
Gwiazdy rozpędzi co do jednej z nieba.

²⁰¹ *pisany* – malowany (w języku staropolskim „pisać” oznaczało także „malować”).

²⁰² *gorące wojny* – bijatyki biesiadników.

²⁰³ *Przymkni się* – tu: przybliź się.

²⁰⁴ *przyprawujesz rogi* – przyprawiasz rogi, w sensie: dodajesz animuszu, odwagi.

Pieśń IX *[Chcemy sobie być radzi]*

Chcemy sobie być radzi.
Rozkaż, panie, czeladzi,
Niechaj na stół dobrego wina przynaszają²⁰⁵,
A przy tym w złote gęśle albo w lutnią grają.

Epikureizm –
pochwała
radości, zabawy

Kto tak mądry, że zgadnie,
Co nań jutro przypadnie?²⁰⁶
Sam Bóg wie przyszłe rzeczy, a śmieje się z nieba,
Kiedy się człowiek troszczy więcej niżli trzeba.

Postać Boga

Szafuj gotowym bacznie²⁰⁷.
Ostatek, jako zaczniesz,
Tak Fortuna niech kona: raczy li łaskawie,
Raczy li też inaczej – my siedziem w jej prawie²⁰⁸.

U Fortuny to snadnie,
Że kto stojąc upadnie,
A który był dopiero u niej pod nogami,
Patrzajże go po chwili, a on gardzi nami.

Motywnieprze-
widawalności
ludzkiego losu

Wszystko się dziwnie plecie
Na tym tu biednym świecie,
A kto by chciał rozumem wszystkiego dochodzić,
I zginie, a nie będzie umiał w to ugodzić²⁰⁹.

Próżno ma mieć na pieczy
Śmiertelny wieczne rzeczy:
Dosyc na tym, kiedy wie, że go to nie minie,
Co z przejrzzenia Pańskiego od wieku mu płynie²¹⁰.

²⁰⁵ przynaszają – przynoszą.

²⁰⁶ Co nań jutro przypadnie... – co mu się jutro przydarzy.

²⁰⁷ Szafuj gotowym... – rozporządzaj roztropnie tym, co masz (gotówką, majątkiem).

²⁰⁸ Ostatek, jako... – ogólny sens: wszystko w rękach Fortuny, niech kończy, jak zaczęła.

²⁰⁹ a nie będzie umiał w to ugodzić – to mu się nie uda.

²¹⁰ Co z przejrzzenia... – co od wieków przeznaczone od Boga.

Kto zaś na płacz lekkość wkłada⁶⁷⁵,
 Słyszę dobrze, co powiada;
 Lecz się tym żal nie hamuje,
 Owszem, więtszy przystępuje⁶⁷⁶.

Bo, mając zranioną duszę,
 Rad i nierad płakać muszę,
 Co snaść nie cześć, to ku szkodzie⁶⁷⁷
 I zelżywość serce bodzie⁶⁷⁸.

Lekarstwo to, prze Bóg żywy,
 Ciężkie na umysł troskliwy⁶⁷⁹!
 Kto przyjaciel zdrowia mego,
 Wynajdzi co wolniejszego!⁶⁸⁰

Poddanie się
 woli Boga

A ja zatym łzy niech leją,
 Bom stracił wszystkie nadzieję,
 By mię rozum miał ratować,
 Bóg sam mocen to hamować⁶⁸¹.

Tren XVIII

Pełna pokory
 modlitwa

My, nieposłuszne, Panie, dzieci Twoje,
 W szczęśliwe czasy swoje
 Rzadko Cię wspominamy,
 Tylko rozkoszy zwykłych⁶⁸² używamy.

⁶⁷⁵ *lekkość wkłada* – lekceważy.

⁶⁷⁶ *więtszy przystępuje* – wydaje się większy.

⁶⁷⁷ *Co snaść nie cześć...* – co natomiast nie przynosi zaszczytu, przynosi szkodę.

⁶⁷⁸ *I zelżywość serce bodzie* – i zniewaga, obraza serce rani.

⁶⁷⁹ *troskliwy* – stroskany, zasmucony.

⁶⁸⁰ *Wynajdzi co...* – niech wynajdzie coś łżejszego, łatwiejszego do zniesienia.

⁶⁸¹ *Bóg sam mocen...* – jedynie Bóg może mnie uratować (od żalu).

⁶⁸² *zwykłych* – do których przywykliśmy.

Nie baczym⁶⁸³, że to z Twej łaski nam płynie:
 A także prędko minie,
 Kiedy po nas wdzięczności
 Nie uznasz, Panie, za Twe życzliwości.

Miej nas na wodzy⁶⁸⁴, niech nas nie rozpycha
 Docześna rozkosz licha.
 Niechaj na Cię pomniemy⁶⁸⁵
 Przynajmniej w kaźni, gdy w łasce nie chcemy.

Ale ojcowskim nas karz obyczajem,
 Boć przed Twym gniewem stajem⁶⁸⁶,
 Tak jako śnieg niszczeje,
 Kiedy mu słońce niebieskie dogrzeje.

Zgubisz nas prędko, wiekuisty Panie,
 Jeśli nad nami stanie
 Twa ciężka Boska ręka;
 Sama niełaska jest nam sroga męka.

Ale od wieku Twoja lutość⁶⁸⁷ słynie,
 A pierwej świat zaginie,
 Niż Ty wzgardzisz pokornym,
 Chociaż był długo przeciw Tobie spornym⁶⁸⁸.

Wielkie przed Tobą są występy⁶⁸⁹ moje,
 Lecz miłosierdzie Twoje
 Przewyższa wszystkie złości.
 Użyj dziś, Panie, nade mną litości⁶⁹⁰!

⁶⁸³ *Nie baczym* – nie zwracamy uwagi.

⁶⁸⁴ *Miej nas na wodzy* – w znaczeniu: trzymaj nas krótko.

⁶⁸⁵ *na Cię pomniemy* – pamiętamy o Tobie.

⁶⁸⁶ *stajem* – stopniejemy.

⁶⁸⁷ *lutość* – litość (miłosierdzie Boże).

⁶⁸⁸ *spornym* – nieposłusznym.

⁶⁸⁹ *występy* – wykroczenia przeciw przykazaniom, grzechy.

⁶⁹⁰ *Użyj dziś, Panie...* – okaż dziś, Panie, nade mną litość!

Podmiot liryczny zauważa, że wszyscy **ludzie chcą się zestarzeć**. Być może łączą starość z odpoczynkiem po trudach życia, jednak **gdy starość przychodzi, nadal narzekają, ponieważ dopiero wtedy dostrzegają jej liczne wady. Fraszka ukazuje prawdę o ludzkim życiu, jego nieuchronnym przemijaniu.**

O MIŁOŚCI

Fraszka zawarta w **dwóch wersach** (zrymowanych, liczących po trzynaście sylab).

Podmiot liryczny przedstawia siłę miłości, przed którą nie da się uciec. Człowiek nie jest w stanie odeprzeć tego uczucia, jest ono zbyt potężne.

Fraszka opiera się na antytezie*: człowiek – pieszy, miłość – lotna. Miłość ma skrzydła, tak jak grecki bóg Eros (Amor). **Amor lata szybciej niż człowiek chodzi**, dlatego nie można przed nim uciec.

DO HANNY

- fraszka obyczajowa zawarta w **dwóch wersach** (zrymowanych, liczących po trzynaście sylab),
- **rymy żeńskie, niegramatyczne**, dzięki nim fraszka jest rytmiczna, a kończące wersy wyrazy mocno zaakcentowane,
- **wiersz sylabiczny**.

Podmiot liryczny to kochanek, który zarzuca adresatce utworu – Hannie – brak uczuć, żali się, że ukochana ma serce z kamienia. Hanna jest nieczuła, a podmiot liryczny oczekuje uczucia. **Serce Hanny jest tak samo twarde, jak diament w jej pierścieniu**. Hanna ofiarowuje podmiotowi lirycznemu pierścień (na znak zaręczyn – kiedyś podczas zaręczyn para wymieniała się pierścieniami, nie tylko mężczyzna dawał go kobiecie), on jednak prosi, aby jej serce zmiękło, by obdarzyła go uczuciem. **Przeciwstawione sobie na zasadzie kontrastu zostają obojętność Hanny i uczucie podmiotu lirycznego.**

Pewniak
na teście

NA NABOŻNĄ

Fraszka zawarta w **dwóch wersach** (zrymowanych, liczących po dwanaście sylab), jest to **pytanie retoryczne**.

Humor fraszki wynika z zastosowania ironii, opisuje ona **kobietę obłudną**, która rzekomo nie grzeszy, ale bardzo często chodzi do spowiedzi i **sama sądzi o sobie, że jest cnotliwa. Podmiot liryczny demaskuje fałszywą pobożność.**

Pewniak
na teście

O ROZKOSZY

Fraszka czterowersowa, rymy żeńskie, w pierwszym wersie dwanaście sylab, kolejne liczą po jedenaście.

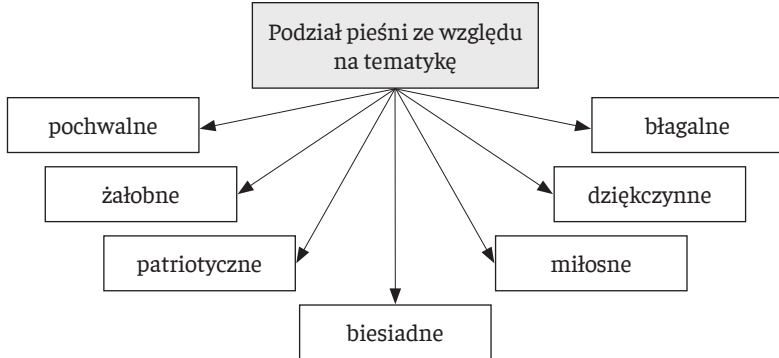
Podmiot liryczny przedstawia refleksję dotyczącą cierpienia w ludzkim życiu. Twierdzi, że na świecie nie pojawia się czyste, nieskażone szczęście (rozkosz). Chwilom radosnym zawsze towarzyszy smutek (żółć). Dlatego człowiek powinien cieszyć się tym, co sprawia mu przyjemność, ale też przyjmować spokojnie spotykające go troski i problemy.

Udzielana w tym utworze rada jest **nawiązaniem zarówno do filozofii epikurejskiej, jak i stoickiej** (cieszyć się życiem – epikureizm, spokojnie przyjmuj smutek i ból – stoicyzm).

Pieśni

Pieśni – utwory liryczne o regularnej (harmonijnej i uproszczonej) budowie, podejmujące różnorodną tematykę. Wywodzą się z dawnych obrzędów religijnych i początkowo przeznaczone były do śpiewania, stąd ich regularna budowa i rytmiczność (melodyjność). O związku z muzyką świadczy również podział na zwrotki (stroficjność), częste występowanie refrenu oraz paralelizmy, czyli podobieństwa w konstrukcji poszczególnych strof. Pieśni są utworami rymowanymi. Gatunek wywodzi się z antyku (starożytności).

Pewniak
na teście

Kochanowski tworzył pieśni o tematyce religijnej, filozoficznej, ale i bieszczadnej, a także miłosnej. Nie wszystkie pieśni obfitują w bogactwo środków stylistycznych – ważniejsza jest treść niż forma.

Pieśni są również przykładami inspiracji poety kulturą antyczną – zwłaszcza filozofią życiową rzymskiego poety Horacego (np. *Niezwykłym i nie leda piórem opatrzony / Polecę precz, poeta, ze dwojej złożony / Natury: ani ja już przebywać na ziemi / Więcej będę, a więtszy nad zazdrość, ludnemi / Miasty wzgardzę* – Pieśń IV, *Księgi wtóre*) oraz cynizmu (*Cnota tak jest bogata nie może wziąć szkody / Ani się też*

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Czyli sie w czyścju czyścisz, jesli z strony ciała Jakakolwiek zmazeczka na tobie została?	chrześcijaństwo
Czys po śmierci tam poszła, kędyś pierwej była, Niże sie na mą ciężką żałość urodziła?	wierzenia niechrześcijańskie

Ważny cytat

Gdziekolwiek jest, jeśliś jest – bluźnierstwo, podważanie istnienia nieśmiertelnej duszy i życia po śmierci.

Pewniak
na teście

Podmiot liryczny **pragnie wiedzieć, co stało się z jego dzieckiem, gdzie ono jest**, co się z nim dzieje. Niepewność sprawia, iż jeszcze dotkliwiej odczuwa ból, żal i rozpacz. W akcie desperacji przywołuje wszelkie znane mu drogi, prowokując siły wyższe do reakcji. Ostatecznie wątpi w istnienie zaświatów i nieśmiertelność duszy (jej istnienie po śmierci), **co jest jednoznaczne ze zwątpieniem w istnienie Boga**.

Pewniak
na teście

W ostatnich wersach podmiot liryczny **prosi swą córkę, aby objawiła mu się w jakiegokolwiek postaci**, jest gotowy zaakceptować każdą formę obecności Urszulki – nawet jako „marę nikczemną” – byleby tylko móc ją jeszcze raz zobaczyć.

Środki stylistycznePewniak
na teście

nazwa	przykłady
epitety	<i>aniołków małych, moja wdzięczna</i>
apostrofa	<i>Orszulo moja wdzięczna</i>
pytania retoryczne	<i>Czyliś do raju wzięta?, Czyliś na szczęśliwe / Wyspy zaprowadzona?</i> (funkcja – wyrażają niepewność podmiotu lirycznego, w jakim miejscu znajduje się po śmierci jego córka; tworzą napięcie dramatyczne – zrozpaczony ojciec szuka ukochanego dziecka w zaświatach, zarówno chrześcijańskich, jak i pogańskich)
wyliczenie	<i>Lubo snem, lubo cieniem, lub marą nikczemną</i>
zdrobienie	<i>aniołki, piórka, zmazeczka</i>

Budowa

- każdy wers ma trzynaście sylab – trzynastozgłoskowiec – **wiersz sylabiczny**,
- rymy parzyste (aabb), żeńskie, dokładne.

Spis treści

FRASZKI

KSIĘGI PIERWSZE

<i>Na swoje księgi</i>	5
<i>O żywocie ludzkim</i>	6
<i>Z Anakreonta</i>	6
<i>Na starą</i>	7
<i>Do Pawła</i>	7
<i>Raki</i>	8
<i>Na niesłowną</i>	8
<i>Na nabożną</i>	8
<i>Na Konrata</i>	9
<i>Do Mikołaja Firleja</i>	9
<i>Do Józta</i>	9
<i>Epitafium Kosowi</i>	9
<i>O tymże</i>	10
<i>O zazdrości</i>	10
<i>Z Anakreonta</i>	10
<i>Na Świętego Ojca</i>	11
<i>Na gospodarza</i>	11
<i>Na matematyka</i>	11
<i>Na sokalskie magiły</i>	11
<i>O doktorze Hiszpanie</i>	12
<i>O szlachcicu polskim</i>	12
<i>Na młodość</i>	12
<i>Na starość</i>	13
<i>O miłości</i>	13
<i>O żywocie ludzkim</i>	13

KSIĘGI WTÓRE

<i>Ku Muzom</i>	14
<i>Do Pluta</i>	14
<i>Epitafium Sobiechowi</i>	15
<i>Na lipę</i>	15
<i>O Koźle</i>	15
<i>Na Piotra</i>	16
<i>O kaznodziei</i>	16

<i>O kapelanie</i>	16
<i>Do fraszek</i>	17
<i>Ofiara</i>	17
<i>Do snu</i>	17
<i>Na fraszki</i>	18
<i>Do Wojtka</i>	18
<i>Do Anakreonta</i>	19
<i>Na zachowanie</i>	19
<i>Do Stanisława</i>	20
<i>O Aleksandrzech</i>	20
<i>Do Hanny</i>	20
<i>Nagrobek Mikołajowi Trzebuchowskiemu</i>	20
<i>Do doktora Montana</i>	21
<i>Nagrobek opitej babie</i>	21
<i>O rozkoszy</i>	21
<i>Do Andrzeja Trzecieskiego</i>	22
<i>Do gościa</i>	22
<i>O fraszkach</i>	22
<i>Nagrobek mężowi od żony</i>	23
<i>O Rzymie</i>	23
<i>Do Montana</i>	23
<i>Nagrobek Stanisławowi Zaklice z Czyżowa</i>	24
<i>Darocie z Michowa żonie jego</i>	24
<i>Na most warszawski</i>	25
<i>Na tenże</i>	25

KSIEGI TRZECIE

<i>Do gór i lasów</i>	26
<i>Do Pana</i>	27
<i>O miłości</i>	27
<i>O swych rymiech</i>	28
<i>Do fraszek</i>	28
<i>Na dom w Czarnolesie</i>	29
<i>Na zdrowie</i>	30
<i>Człowiek Boże igrzysko</i>	31

PIEŚNI

<i>Dedykacja</i>	32
----------------------------	----

KSIEGI PIERWSZE

<i>Pieśń II (Serce roście patrząc na te czasy)</i>	32
<i>Pieśń III</i>	34

<i>Pieśń IX [Chcemy sobie być radzi]</i>	35
<i>Pieśń X</i>	36
<i>Pieśń XX [Miło szaleć, kiedy czas po temu]</i>	39

KSIĘGI WTÓRE

<i>Pieśń III [Nie wierz Fortunie...]</i>	40
<i>Pieśń IV</i>	41
<i>Pieśń V [Pieśń o spustoszeniu Podola]</i>	43
<i>Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje]</i>	46
<i>Pieśń X</i>	47
<i>Pieśń XII</i>	48
<i>Pieśń XIV [Wy, którzy Pospolitą Rzeczą władacie]</i>	49
<i>Pieśń XVIII</i>	50
<i>Pieśń XIX [Pieśń o dobrej sławie]</i>	52
<i>Pieśń XXI</i>	53
<i>Pieśń XXIII</i>	54
<i>Pieśń XXIV [Niezwyczajnym i nie leda piórem opatrzoney]</i>	55
<i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie]</i>	56
<i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i>	57

TRENY

Motto i dedykacja	70
<i>Tren I</i>	71
<i>Tren II</i>	72
<i>Tren III</i>	73
<i>Tren IV</i>	74
<i>Tren V</i>	75
<i>Tren VI</i>	76
<i>Tren VII</i>	77
<i>Tren VIII</i>	78
<i>Tren IX</i>	78
<i>Tren X</i>	79
<i>Tren XI</i>	80
<i>Tren XII</i>	81
<i>Tren XIII</i>	82
<i>Tren XIV</i>	83
<i>Tren XV</i>	84
<i>Tren XVI</i>	86
<i>Tren XVII</i>	88
<i>Tren XVIII</i>	90
<i>Tren XIX albo Sen</i>	92
<i>Epitafium Hannie Kochanowskiej</i>	97

OPRACOWANIE

Biografia Jana Kochanowskiego	99
Krótką charakterystyką twórczości	100
FRASZKI	101
<i>Na lipę</i>	102
<i>Na dom w Czarnolesie</i>	104
<i>Do gór i lasów</i>	105
<i>O żywocie ludzkim</i>	107
<i>Na zdrowie</i>	108
<i>Do snu</i>	109
<i>Na zachowanie</i>	110
<i>Na gospodarza</i>	111
<i>O doktorze Hiszpanie</i>	112
<i>Na swoje księgi</i>	112
<i>Na młodość</i>	113
<i>Na starość</i>	113
<i>O miłości</i>	114
<i>Do Hanny</i>	114
<i>Na nabożną</i>	114
<i>O rozkoszy</i>	114
PIEŚNI	115
<i>Pieśń II, Księgi pierwsze Serce roście patrząc na te czasy</i>	116
<i>Pieśń IX, Księgi pierwsze Chcemy sobie być radzi...</i>	118
<i>Pieśń XX, Księgi pierwsze Miło szaleć, kiedy czas po temu</i>	121
<i>Pieśń III, Księgi wtóre Nie wierz Fortunie</i>	123
<i>Pieśń V, Księgi wtóre Pieśń o spustoszeniu Podola</i>	124
<i>Pieśń IX, Księgi wtóre Nie porzucaj nadzieje</i>	125
<i>Pieśń XIV, Księgi wtóre Wy, którzy Pospolitą Rzeczą władacie...</i>	126
<i>Pieśń XIX, Księgi wtóre Pieśń o dobrej sławie</i>	127
<i>Pieśń XXIV, Księgi wtóre Niezwykłym i nie leda piórem opatrzony...</i>	129
<i>Pieśń XXV, Księgi wtóre Czego chcesz od nas, Panie</i>	130
<i>Pieśń świętojańska o Sobótce (wybrane pieśni)</i>	133
<i>Pieśń IX Księgi pierwsze, Pieśń V Księgi wtóre – wymagane wg nowej podstawy programowej (liceum/technikum)</i>	
TRENY	134
<i>Tren I</i>	136
<i>Tren II</i>	137
<i>Tren III</i>	138

<i>Tren IV</i>	139
<i>Tren V</i>	140
<i>Tren VI</i>	141
<i>Tren VII</i>	142
<i>Tren VIII</i>	143
<i>Tren IX</i>	144
<i>Tren X</i>	145
<i>Tren XI</i>	147
<i>Tren XII</i>	148
<i>Tren XIII</i>	149
<i>Tren XIV</i>	149
<i>Tren XV</i>	150
<i>Tren XVI</i>	151
<i>Tren XVII</i>	151
<i>Tren XVIII</i>	152
<i>Tren XIX albo Sen</i>	153

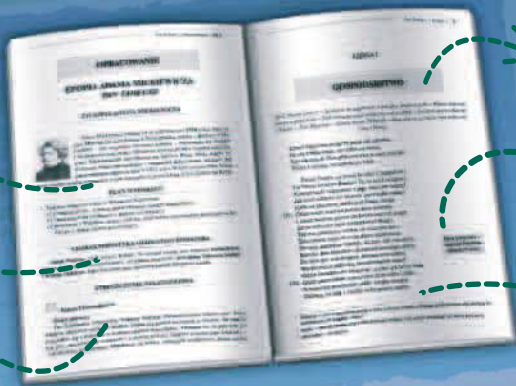
Tren VII i VIII – wymagane wg nowej podstawy programowej [szkoła podstawowa]

Tren IX, X, XI – wymagane wg nowej podstawy programowej [liceum/technikum]

Motywy	155
Słowniczek ważnych terminów	159
Indeks komentarzy	161

Pewniak
na teście

to będzie na teście

opracowanie

streszczenie

charakterystyka

ważny cytat

problematyka

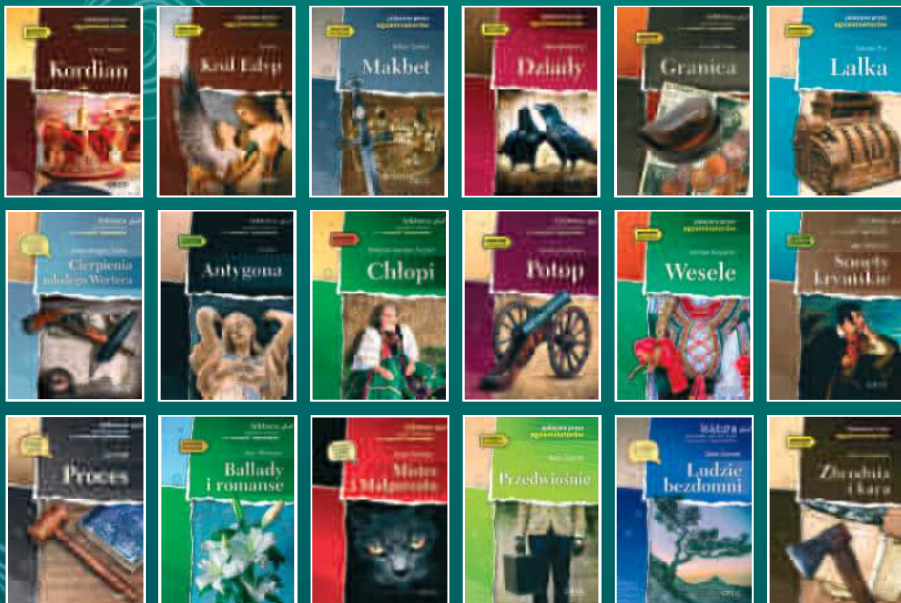
pewniak

ucz się tego, o co zapytają!

Pewniak
na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7327-242-2

9 788373 272422 >

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG

ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków

www.greg.pl